

Л. М. Жукова,
к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Харківський
національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків
ORCID ID: 0000-0003-2765-5544
В. І. Платонов,
студент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків
ORCID ID: 0000-0002-2272-722X

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.23.93

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

L. Zhukova,
PhD in Economics, Associate Professor of Finance, Banking and Insurance department,
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv
V. Platonov,
student, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv

ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT SYSTEM

У роботі розглянуто залежність рівня економічної безпеки підприємства від ефективного управління та уникнення внутрішніх і зовнішніх загроз, ліквідації шкідливих наслідків окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища, а також створення умов для ефективного розвитку підприємства. У процесі дослідження зазначено, що реалізація зазначених напрямів потребує створення цілісної системи забезпечення економічної безпеки, яка представляє собою впорядковану сукупність елементів, що знаходяться у взаємодії та взаємозалежності. Обґрунтовано складові системи управління економічною безпекою підприємства (об'єкти безпеки; суб'єкти безпеки; цілі та завдання; функції; принципи; методи, засоби та заходи управління). Уточнено функції механізму забезпечення економічної безпеки підприємств. Запропоновано в структурі економіко-організаційного механізму виокремлення економічного, організаційного та забезпечувального блоків, які підприємство враховує під час створення персонального механізму захисту, виходячи з конкретної ситуації. Доведено необхідність послідовної концентрації регулятивних зусиль підприємства в процесі досягнення ефективної економічної діяльності та забезпечення сприятливих структурних умов для його економічної безпеки.

The paper deals with the dependence of the level of economic security of the enterprise on the effective management and avoidance of internal and external threats, elimination of the harmful effects of certain negative components of the external and internal environment, as well as creation of conditions for the effective development of the enterprise. In the process of research it is stated that the implementation of these areas requires the creation of a comprehensive system of economic security in the form of an orderly set of elements that are interacting and interdependent. It is determined that the problems of ensuring economic security are particularly acute for the economic activity of the enterprise, where the degree of threats and the likelihood of their occurrence are high

and the level of protection management is low. Therefore successful enterprise management requires the development and implementation of comprehensive economic security systems. A separate task is to identify priority areas for improving the economic security of enterprises. The components of the enterprise economic security management system (security objects; security entities; goals and objectives; functions; principles; principles, methods, means and measures of management) are substantiated. The functions of the mechanism for ensuring the economic security of enterprises have been specified. It is proposed in the structure of the economic-organizational mechanism of separation of economic, organizational and security blocks that the company takes into account when creating a personal protection mechanism. The necessity of consistent concentration of the regulatory efforts of the enterprise in the process of achieving efficient economic activity and providing favorable structural conditions for its economic security has been proved.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, управління економічною діяльністю підприємства, система забезпечення економічної безпеки, механізм управління економічною безпекою.

Key words: economic security, enterprise, management of economic activity of enterprise, system of ensuring economic security, mechanism of management of economic security.

ВСТУП

Перебіг більшості соціально-економічних процесів в Україні за ринкових умов характеризується нестабільністю, стрімким розвитком технологій, суттєвою залежністю від політичних трансформацій в суспільстві, що в сукупності зумовлює системність криз економічних систем усіх рівнів, формує умови невизначеності та різного роду загроз. Додаткові загрози сталому функціонуванню економічних систем створює відкритість та взаємна залежність національних економік, інформатизація суспільства, зміщення акцентів у взаємодії між партнерами з реальної площини у віртуальну.

За таких умов проблеми забезпечення економічної безпеки стають особливо актуальними як для держави загалом, так і для окремих господарюючих суб'єктів, оскільки економічну безпеку держави неможливо забезпечити без стабільного функціонування суб'єктів господарювання на макрорівні. Витоками невизначеності у підприємницькій діяльності є самостійність суб'єктів господарювання та їх відповідальність за результати своєї діяльності. Ці принципи закріплені в нормативно-правових актах, зокрема, в Господарському кодексі України [1].

Рівень економічної безпеки підприємства залежить також від суб'єктивних рішень власника або керівника, які, в свою чергу, також можуть спричинити загрози для стабільного функціонування підприємства. Управління економічною безпекою є інструментом, за допомогою якого підприємства мають можливість захищати результати власної господарської діяльності. Проблеми забезпечення економічної безпеки особливо гостро впливають на економічну діяльність підприємства, де ступінь загроз та ймовірність їх виникнення високі, а рівень управління захистом низький. Тому успішне управління підприємствами потребує розробки та впровадження

комплексних систем забезпечення економічної безпеки. Окремим завданням є визначення пріоритетних напрямків підвищення рівня економічної безпеки підприємств.

Це актуалізує проблему вдосконалення системи методів оцінки рівня економічної безпеки підприємства, яка дозволяє на основі отриманої та відповідним чином опрацьованої інформації не тільки ідентифікувати стан підприємства, але і визначити його пріоритетні напрями захисту та розробити механізми підвищення економічної безпеки на майбутнє.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Як самостійний об'єкт дослідження економічна безпека розглядається відносно недавно. Більшість авторів зосереджують свою увагу на аналізі окремих аспектів економічної безпеки, зокрема фінансових. Значна увага теоретичним і методологічним засадам фінансової безпеки та практичним підходам до реалізації механізмів управління нею приділяється в роботах таких вітчизняних учених, як І.О. Бланк, К.С. Горячева, О.В. Антонова, С.Ф. Покропивний, Ю.Є. Чирва та ін. Враховуючи їх наукові підходи, фінансові ризики є найбільш вірогідними, оскільки спричиняють найсуттєвіший вплив на діяльність підприємства. Однак водночас не враховуються інші дестабілізуючі чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, які агресивно впливають на діяльність підприємства і формують потребу в використанні захисних механізмів. Більш широко та системно у цьому напрямі економічну безпеку досліджували М.В. Фоміна, А.С. Соснін, П.Я. Пригунов, В.І. Волошин, М.І. Камлик, Л.В. Фролова, Г.Є. Дем'яненко, В.М. Гесць, А.В. Козаченко та інші науковці. У розв'язанні проблем забезпечення економічної безпеки бізнесу зацікавлені

й зарубіжні дослідники, як-от: Б. Верспаген, П. Друкер, К. Ерроу, Б. Люндвел, Е. Менсфілд, К. Оппенлендер, Б. Санто, Дж. Стігліц, Б. Твісс та ін. Але незважаючи на вагомий науковий доробок вітчизняних та зарубіжних учених, невирішеними залишаються питання впливу глобальної невизначеності на економічну діяльність підприємств.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — дослідити систему управління економічною безпекою підприємства шляхом впорядкування сукупності елементів, які знаходяться у взаємодії та взаємозалежності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Виходячи з визначення сутності досліджуваної економічної категорії, забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає необхідність здійснення управлінських дій, спрямованих на уникнення або мінімізацію втрат від негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища. Так, О. Грибінченко та С. Шагоян справедливо підкреслюють, що завданням управління є забезпечення оптимального рівня економічної безпеки як у поточному періоді, так і у перспективі [2, с. 99]. М. Денисенко та П. Колісниченко основним завданням економічної безпеки підприємства вважають створення умов для успішного його функціонування та ефективного розвитку в майбутньому [3, с. 32]. Отже, рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво здатне запобігти виникненню внутрішніх і зовнішніх загроз, вчасно ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища, а також створити умови для ефективного розвитку підприємства. Виходячи з цього, до основних функціональних цілей управління економічною безпекою підприємства можна віднести:

- формування необхідних ресурсів (фінансових, трудових, технічних, інформаційних, інтелектуальних та інших видів ресурсів);
- стратегічне і тактичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- планування заходів забезпечення економічної безпеки за її функціональними складовими;
- контроль рівня економічної безпеки.

Виконання кожної з перерахованих вище цілей економічної безпеки підприємства є істотним для досягнення його головної мети. Крім того, кожна з функціональних цілей економічної безпеки має власну структуру підцілей, що обумовлюються функціональною доцільністю і характером роботи підприємства.

Реалізація зазначених цілей управління потребує створення цілісної системи забезпечення економічної безпеки, яка представляє собою впорядковану сукупність елементів (організаційної структури, методів, інструментів), які знаходяться у взаємодії та взаємозалежності. Основними завданнями такої системи є [2, с. 100; 3, с. 32; 4, с. 281—282]:

- захист законних прав та інтересів підприємства та його співробітників;
- збір, аналіз та оцінка інформації про зовнішні та внутрішні загрози стабільному функціонуванню та розвитку підприємства;

— збір необхідної інформації (конкурентна розвідка і контррозвідка, перевірка партнерів та контрагентів, їх платоспроможності та ділової репутації) для вироблення найбільш оптимальних управлінських рішень з питань стратегії і тактики економічної діяльності підприємства;

— недопущення проникнення на підприємство структур економічної розвідки конкурентів, організованої злочинності та окремих осіб з протиправними намірами;

— захист від протиправних дій з боку несумлінних конкурентів;

— забезпечення збереження матеріальних цінностей та інформації, що становить комерційну таємницю підприємства;

— забезпечення юридичного захисту підприємства;

— перевірка ділової репутації персоналу;

— фізична і технічна охорона майнових об'єктів та персоналу, зокрема, представників топ-менеджменту;

— підвищення лояльності населення та бізнес-партнерів до підприємства, що сприяє реалізації планів економічної діяльності;

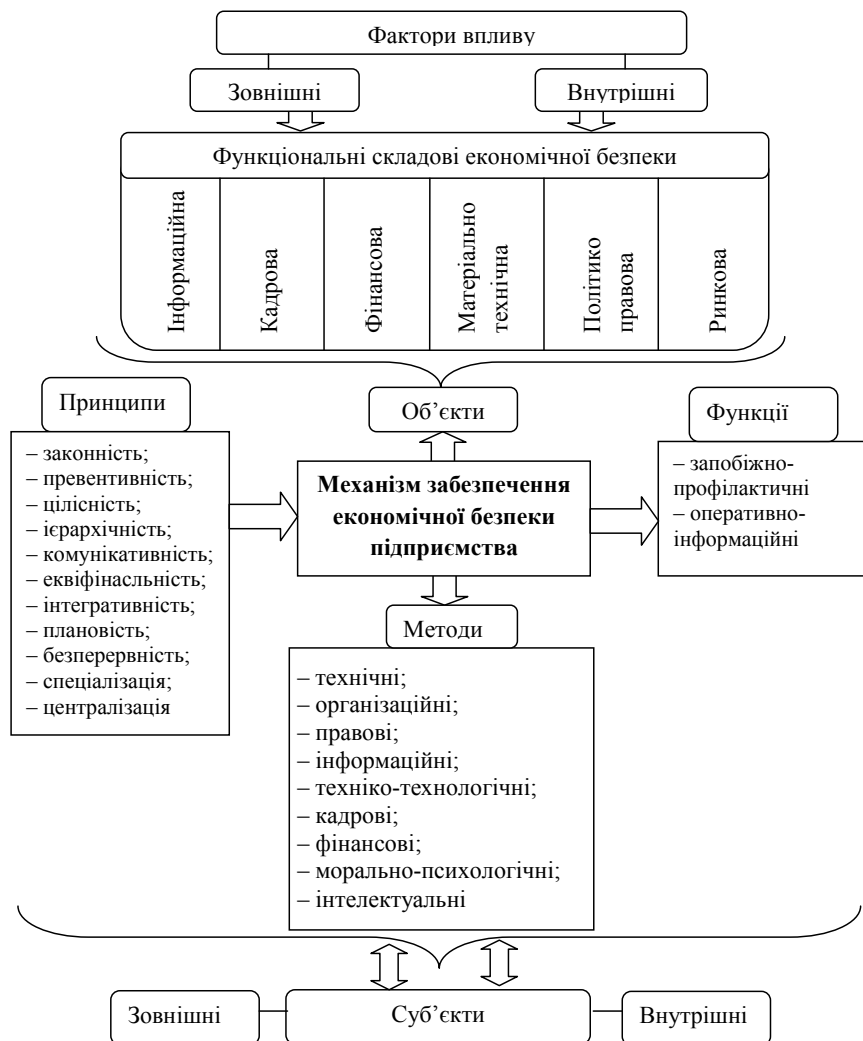
— контроль за ефективністю функціонування системи безпеки та вдосконалення її елементів.

Під час побудови системи економічної безпеки підприємства мають враховуватись специфіка його діяльності та умови конкурентної боротьби. Необхідно відзначити, що незважаючи на загальні риси, система економічної безпеки кожного підприємства індивідуальна. Її повнота та ефективність багато в чому залежать від існуючої законодавчої бази, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, що виділяються керівництвом на економічну безпеку, розуміння кожним із співробітників підприємства важливості забезпечення його економічної безпеки, а також від рішень, прийнятих керівництвом при побудові системи економічної безпеки.

У загальному вигляді система управління економічною безпекою підприємства включає [5, с. 371]:

1. Об'єкти безпеки. Об'єкти доцільно виділяти відповідно до функціональних складових економічної безпеки підприємства. Це фінанси, персонал, інформація та матеріально-технічні ресурси, взаємодія з ринком, юридична складова. Втім, у залежності від особистого бачення керівництвом структури економічної безпеки це можуть бути й інші об'єкти (другорядні функціональні складові, структурні підрозділи, види діяльності, ресурси або інтереси підприємства).

2. Суб'єкти безпеки. Передусім це працівники підприємства, які тією чи іншою мірою беруть участь в управлінні безпекою. Так, фінансовий менеджер або керівник фінансового відділу є відповідальним за фінансову складову безпеки. Він має планувати та контролювати фінансові ресурси підприємства, обґрунтовувати джерела їх формування, контролювати рух грошових коштів, відслідковувати основні показники фінансового стану підприємства, здійснювати інші заходи в рамках забезпечення фінансової безпеки підприємства. Достатність та професійна якість трудових ресурсів — сфера відповідальності кадрового менеджера. Інформаційною безпекою має опікуватись спеціальна служба або працівник. Однак варто враховувати, що підприємство є відкритою системою і зовнішні суб'єкти еконо-

Рис. 1. Механізм управління економічною безпекою підприємства

Джерело: складено автором на основі [5; 9].

міки також впливають на його діяльність в цілому і економічну безпеку зокрема. Отже, зовнішні суб'єкти, такі як законодавчі органи, органи державної влади, правоохоронні органи, освітні організації, аналітичні центри, консалтингові компанії, кримінальні структури також створюють умови, в яких формується економічна безпека підприємства [5, с. 373].

3. Цілі і завдання, які пов'язуються з загальними цілями діяльності підприємства.

4. Функції управління економічною безпекою підприємства. В процесі дослідження даної складової, Г. Швиданенко та В. Ортинський, виділяють дві групи функцій, які має виконувати система економічної безпеки. Це запобіжно-профілактичні функції, до яких автори відносять заходи загальних заходів безпеки (робота з персоналом, атестація приміщень, формування іміджу підприємства, розробка сценаріїв на випадок розвитку кризових ситуацій) та оперативно-інформаційні функції, до яких автори відносять спеціальні заходи з поглибленої аналітичної роботи (вивчення партнерів, конкурентів, клієнтів, протидія недобросовісній конкуренції, взаємодія з правоохоронними органами, службові розслідування) [5, с. 378; 6, с. 104].

5. Принципи економічної безпеки. Першим правилом забезпечення економічної безпеки підприємства є

законність усіх видів його діяльності. Сама ідея створення системи економічної безпеки пов'язана з попередженням втрат від різноманітних загроз. Отже, важливим правилом організації роботи має бути орієнтація на раннє виявлення і своєчасне застосування превентивних або захисних дій (принцип оперативності, своєчасності). Оскільки мова йде про побудову системи безпеки на підприємстві, важливо враховувати такі принципи, як: цілісність, ієрархічність, зміна окремих параметрів системи та стохастичність її поведінки, комунікативність (зв'язок із зовнішнім середовищем), еквіфінальність (вплив внутрішнього середовища на граничні можливості системи) та інтегративність. Важливими складовими діяльності такої системи мають бути плановість, спеціалізація, централізація управління та економічна доцільність, безперервність (робота із забезпечення економічної безпеки не зводиться до реалізації окремих заходів, вона повинна бути безперервною), оскільки загрози генеруються зовнішнім і внутрішнім середовищем постійно. Це означає, що вони змінюються, взаємно посилюються або послаблюються, і тому вимагають постійного моніторингу, аналізу та розробки сценаріїв протидії [7; 8].

6. Методи, засоби та заходи. Забезпечення економічної безпеки вимагає застосування різноманітних ме-

тоді, засобів й заходів організаційного характеру (створення відповідної організаційної структури управління, чітке регламентування сфер відповідальності), правового (розробка нормативних документів, кодексів, стандартів, облікової політики тощо), інформаційного (забезпечення необхідною, якісною та достатньою інформацією, аналіз та контроль інформаційних потоків), техніко-технологічного (забезпечення засобами попередження та захисту за допомогою камер спостереження, протипожежної та охоронної сигналізації, сучасного комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення), фінансового (застосування методів страхування ризиків, диверсифікації джерел фінансових ресурсів, локалізації загроз), кадрового (забезпечення відповідності професійно-кваліфікаційного складу потребам підприємства, формування систем матеріально-заохочення, соціальної відповідальності), морально-психологічного (формування та контроль сприятливого психологічного клімату в колективі, формування лояльного працівника) та інтелектуального характеру (заохочення раціоналізаторської діяльності, захист інтелектуальної власності та інших нематеріальних активів). У сукупності всі ці складові формують механізм забезпечення економічної безпеки підприємства.

Схематично механізм забезпечення економічної безпеки представлено на рисунку 1.

Умовою формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є визначення системи пріоритетних інтересів підприємства та її гармонізація з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища. Гармонізація системи пріоритетних інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища можлива в різних формах. До числа таких форм слід віднести, наприклад, збалансованість інтересів, якщо підприємство і суб'єкт зовнішнього середовища, з яким воно взаємодіє, знаходяться в рівних умовах, або адаптацію до інтересів більш сильного партнера, яка за своїм характером може бути як пасивною, так і активною.

Система пріоритетних інтересів підприємства не залишається незмінною: з часом, зі зміною поведінки взаємодіючих із підприємством суб'єктів зовнішнього середовища, з загальними змінами, що відбуваються у зовнішньому середовищі, може змінюватися характер інтересів та їх пріоритетність. Деякі інтереси підприємства можуть взагалі втратити свою актуальність і, навпаки, в системі інтересів підприємства можуть з'явитися нові бізнес-ідеї.

Уточнюючи функції механізму забезпечення економічної безпеки підприємств виділимо такі:

1. Аналітична функція, яка полягає в організації збору, систематизації та аналізу інформації про стан зовнішнього середовища та внутрішні процеси підприємства. На відміну від А. Маріної [9], вважаємо, що виділення окремої інформаційної функції не є доцільним, оскільки збір інформації без її аналізу не має сенсу. Збір, систематизація та аналіз є ланками одного управлінського процесу і не мають розділятися. Створена таким чином інформаційна база дозволяє вчасно ідентифікувати загрози (явні та потенційні) та створювати базис для подальшого прийняття управлінських рішень.

2. Захисна функція пов'язана з відбором та обґрунтуванням найбільш дієвих способів захисту від виявлених загроз.

3. Прогностична функціональна складова передбачає розробку сценаріїв подальшого функціонування підприємства з урахуванням виявлених загроз та ймовірності їх настання.

4. Регулююча функція пов'язана з необхідністю балансування захисних заходів з метою подальшого динамічного розвитку [9].

5. Контрольна функція є необхідною складовою будь-якої системи управління. Контроль виконання управлінських рішень, виявлення відхилень від бажаного результату дають можливість виявити помилки управління, організації комунікацій чи виконання завдання і внести необхідні корективи, необхідні для досягнення бажаного результату.

6. Забезпечувальна функція означає процес залучення ресурсів у кількості та якості, що забезпечать як функціонування системи економічної безпеки підприємства, так і його господарської діяльності в цілому.

Відповідно до власних уявлень про структуру, призначення та завдання механізму управління економічною безпекою підприємства дослідники виділяють різні функціональні складові. Так, до перелічених А. Маріної [9] додає стимулюючу функцію, що пов'язана з пошуком більш дієвих методів управління економічною безпекою, та практичну функцію, що передбачає розробку програм розвитку підприємства. Н. Білошкурська систематизує функції відповідно до традиційно прийнятих функцій управління таких, як-от: планування, організація, стимулювання, аналіз, контроль. Крім того, автор пропонує в структурі економіко-організаційного механізму виокремлювати три блоки, кожний з яких має свої специфічні функції:

— економічний блок: виявлення загроз, проведення оцінки існуючого рівня безпеки, планування захисних заходів, аналіз виконання планів;

— організаційний блок: створення відповідної організаційної структури, виділення спеціалізованої служби економічної безпеки, планування її роботи, реалізація заходів захисту економічної безпеки та контроль реалізації планів;

— забезпечувальний блок: забезпечення ефективного використання ресурсів підприємства, забезпечення стійкого фінансового стану, забезпечення впровадження нових технологій та подальша їх адаптація до процесу виробництва [10].

У рамках цих блоків логічно реалізуються основні функції управління. Загалом можна відзначити, що різні автори пропонують приблизно однакові набори функцій механізму управління економічною безпекою підприємства з різними їх групуваннями та деталізацією. Втім, універсального єдиного підходу щодо забезпечення економічної безпеки не існує. Кожне підприємство будує свою систему, створює свій персональний механізм захисту виходячи з конкретної ситуації.

ВИСНОВКИ

Таким чином, в якості загальних основних пріоритетів забезпечення економічної безпеки підприємства виділимо забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства; забезпечення технологічної незалежності та конкурентоспроможності науково-технічного потен-

ціалу; досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством; досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу, оптимальне використання персоналу; мінімізацію руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища; якісну правову захищеність усіх аспектів діяльності підприємства, забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації; ефективну організацію безпеки персоналу підприємства, його майна та комерційних інтересів. Перспективи подальших розвідок полягають у детальному аналізі методичного інструментарію для оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.

Література:

1. Господарський кодекс України [Текст]: із змінами і доповненнями станом на 21.10.2019: (відповідає офіційному текстові). [веб-сайт Верховної Ради України]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Грибіненко О.М. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства / О. М. Грибіненко, С.М. Шагоян // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Випуск 22. Частина 1. С. 98—100.
3. Денисенко М.П. Пріоритетні напрями посилення економічної безпеки / М.П. Денисенко, П.Т. Колісниченко // Економіка та держава. 2017. № 3. С. 31—35.
4. Касперович С.Л. Экономическая безопасность предприятия: сущность, цели и направления обеспечения / С.Л. Касперович, Е.Л. Дербинская // Труды БГТУ. 2016. № 7. С. 278—282.
5. Економічна безпека бізнесу [Текст]: навч. посіб. / [Г. О. Швиданенко та ін.]; за заг. ред. проф., засл. працівника освіти України Г.О. Швиданенко; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К.: КНЕУ, 2011. 510 с.
6. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посіб. / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З. Б. Живко та ін.]. К.: Правова єдність, 2009. 544 с.
7. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: [монографія] / Т.Г. Васильців [та ін.]; за ред. Т.Г. Васильціва. Львів: Ліга-Прес, 2012. 386 с.
8. Шинкар С.М. Система економічної безпеки підприємства: методичні засади формування / С.М. Шинкар // Причорноморські економічні студії. 2018. Випуск 25. С. 133—137.
9. Марина А.С. Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання / А.С. Марина, Н.О. Єланська, М.А. Петренко // Економіка і суспільство. 2018. Випуск № 19. С. 495—500.
10. Білошкурська Н.В. Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки підприємства: принципи побудови, функції, структура / Н.В. Білошкурська // Економіка держави, 2013. № 12. С. 24—29.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "The Commercial Code of Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 10 Nov 2019).
  2. Hrybinenko, O.M. (2017), "The essence and ways of ensuring the economic security of the enterprise", *Naukovy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 22, no. 1, pp. 98—100.
  3. Denysenko, M.P. (2017), "Priority areas for strengthening economic security", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 3, pp. 31—35.
  4. Kasperovych, S.L. (2016), "Economic security of the enterprise: the nature, goals and directions of support", *Trudy BHTU*, vol. 7, pp. 278—282.
  5. Shvydanenko, H.O. (2011), *Ekonomichna bezpeka biznesu [Economic security of business]*, KNEU, Kyiv, Ukraine.
  6. Ortyns'kyj, V.L. Kernys'kyj, I.S. and Zhyvko, Z.B. (2009), *Ekonomichna bezpeka pidpriemstv, orhanizatsij ta ustanov [Economic security of enterprises, organizations and institutions]*, *Pravova iednist'*, Kyiv, Ukraine.
  7. Vasyl'tsiv, T.H. (2012), *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia [Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and mechanisms for ensuring]*, Liha-Pres, Lviv, Ukraine.
  8. Shynkar, S.M. (2018), "The system of economic security of the enterprise: methodological principles of formation", *Prychornomors'ki ekonomichni studii*, vol. 25, pp. 133—137.
  9. Maryna, A.S. (2018), "Mechanism of economic security of economic entities", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 19, pp. 495—500.
  10. Biloshkurs'ka, N.V. (2013), "The economic-organizational mechanism of formation of economic security of the enterprise: principles of construction, functions, structure", *Ekonomika derzhavy*, vol. 12, pp. 24—29.
- Стаття надійшла до редакції 16.11.2019 р.*

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73